СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДИЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 189. — Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 15. серпня, 1923. — VOL. XXXI. — No. 189. — Jersey City, N. J., Wednesday, August 15, 1923. — THREE CENTS

ЗАХОДИ ВУГЛЕВОЇ РАДИ КОЛО ЗАПОБІЖЕННЯ СТРАЙКОВИ

ВАШІНГТОН, 13. серпня. — Вуглева Рада Злучених Держав вислала до юнії майнерів та товариства вуглевих підприємців запрошенне на спільне засіданне, яке має відбутися в середу дня 15. серпня, о годині 3. сполудня.

Се є перший реальний крок Вуглевої Ради, який має безпосередну ціль запобігти страйкови вуглевих робітників, що грозить з покінченнєм обовязуючої тепер майнерської умови.

Загально приписують сей крок новому президентови, з котрим голова Вуглевої Ради відбував кілька нарад.

КУЛИДЖ СПРОВАДЖУЄТЬСЯ ДО БІЛОГО ДОМУ

ВАШІНГТОН, 13. серпня. — Президент Кулидж заняв нині президіяльне урядове мешканне в Білому Домі, перенісшися сюди по тім, як жена бл. п. Гардинга випровадилася звідти.

СПОДІЮТЬСЯ КАНДИДАТУРИ КУЛИДЖА ПРИ СЛІДУЮЧИХ ВИБОРАХ

ВАШІНГТОН, 13. серпня. — Федеральний сенатор Мовзес веде далі агітацію за іменованнєм президента Кулиджа кандидатом републиканської партії при виборах на президента в 1924. році. Він вже навіть почав обїздити край з агітаційними промовами.

НОВІ ІМІГРАЦІЙНІ ПРОЄКТИ

НЮ ЙОРК, 13. серпня. — Секретар праці Дейвис повернув з довшої подорожи по Европі, де він студіював потреби змін в іміграційнім законі.

Розмовляючи при висіданню з ґазетярами, Дейвис заявився за зостреннєм американської урядової інспекції над іміґрантами ще в Европі та за докладним перебором іміґрантів. На його думку, закон про квоту не є найліпщий, але він все таки здержує наплив іміґрації.

СТАЛЕВІ ФАБРИКИ ПЕРЕХОДЯТЬ НА 8-ГОДИННИЙ ДЕНЬ ПРАЦІ

ШІКАҐО, 13. серпня. — Зелізні фабрики в Ґері, Індіяна, та в Савт Шікаґо, Илинойс, перейшли нині з 12-годинного дня робочого на 8-годинний. Подібне зарядженне видала Карнеґі Стіл Ко. щодо праці в коксових печах сього підприємства.

ФАРМЕРСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ ХОЧЕ НАЗВИЧАЙНОЇ СЕСІЇ КОНҐРЕСУ

МІНЕАПОЛИС, Минесота, 13. серпня. — Фармерська орґанізація „Американ Гвіт Ґроверс Асосіейшен" вислала до президента Кулиджа телеґраму, в якій просять його скликати спеціяльну сесію конґресу для зарадження лихому положенню фармерів.

Згадана орґанізація стоїть на тому, що федеральний уряд повинен починати закуповувати пшеницю, як лиш вона почне спадати в ціні понизче 1 доляра 75 центів, щоби таким закупном усталити ціни.

ЗЕЛІЗНИЧІ КОЧЕГАРІ МАЮТЬ ЗАЖАДАТИ ПІДВИШКИ ЗАПЛАТИ

КЛІВЛЕНД, Огайо, 13. серпня. — Юнія зелізничих машиністів та кочерґарів скликує спеціяльне засіданне ґенеральних комітетів орґанізації, щоби застановитися над предложеннєм домагання підвишки робітничої заплати.

Засіданне має відбутися в Клівленді дня 6. вересня.

ВОЄННИЙ СТАН В ОКЛАГОМІ

ОКЛАГОМА СИТІ, Оклагома, 13. серпня. — Ґубернатор стейту проголосив вимковий стан в місті Тулсі.

Причиною зарядження був напад та побиттє одного чоловіка невислідженими справниками. Подібні батоження мали случатися вже кілька разів, і ґубернатор стейту хоче покласти їм конець драстичним зарядженнєм. Він загрозив, що поставить під воєнне право всі околиці, в яких случивбися якийсь подібний випадок.

НАФТОВИЙ ТРАСТ ЗНИЖУЄ ЦІНУ НА ҐАЗОЛІНУ

ШІКАҐО, Илинойс, 13. серпня. — Найбільше нафтове підприємство „Стендерд Ойл Ко." оповіщує, що воно обнижує ціну ґазоліни в 10 стейтах о півсема цента на ґалоні.

Як самі нафтярі признають, знижка стоїть в звязку з недавним зарядженнєм ґубернатора стейту Норт Дакоти продавати ґазоліну зі стейтових маґазинів по ціні кошту.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА

ПУЕВЛО, Колорода, 13. серпня. — Коло зворотниці під містом Фавлер, 20 миль від Пуебло, зударилися зі собою два особові поїзди, а то звичайний поїзд зелізниці Колорадо енд Садерн та поспішний поїзд зелізниці Санта Фі.

Наслідком зударення погибло на місци 6 трейнменів. З пасажирів одна женщина віднесла тяжкі покалічення.

НЕДОСТАЧА ВОДИ

ПЛЕЙНФІЛД, Ню Джерзі, 13. серпня. — Місто Плейнфілд, Норт Плейнфілд та околиця терпить знова від недостачі води. Міський резервоар (збірник) має всего води на дві стопи завглибшки. Через те міський уряд зарядив, щоби мешканці щадили воду.

МОСКАЛІ-ІМІҐРАНТИ ВІДКЛИКАЮТЬСЯ ДО АМЕРИКАНЦІВ

СЕН ФРАНЦИСКО, Каліфорнія, 13. серпня. — 19 російських іміґрантів, що при наступі большевиків на Владивосток утекли з міста під проводом адмірала Штарка, дісталися до Манілі, на Филипінах, а звідти до Злучених Держав, де їх відкинули іміґраційні урядники, оголосили публичний заклик до Американців. В сьому заклику просять вони вратувати їх від розстрілу або неозначеної тюрми.

ПОЛІСМЕН ДАЄ СВОЮ КРОВ ДЛЯ ВРАТУВАННЯ ДІВЧИНИ.

До поліційної стації на 22-ій вулиці в Ню Йорку вбігла з розпукою на лици Лясковичева та стала допитуватись капітана поліції, чи нема межи його поліцією чоловіка, котрий згодивбися дати її дочці своєї крови. Ся дочка. 11-літна дівчина, слабувала від довшого часу на ріжні недуги: на подвійне запаленне легень. плюрізу та епіему і як ще там, і так ослабла від них, що лікарі сказали нарешті. що як яка здорова людина не позичить її своєї крови. вона буде мусіти померти.

В хвилі, як мати розповідала про положенне дитини, до стації ввійшов простий полісмен Д. Клима. Він вислухав слів матери і згодився дати своєї крови на вратованне дівчини. Коли капітан спитав йому. чому він, який був ранений на великій війні шість разів годиться жертвувати своєї крови, Клима відповів: „Бо й я маю дитину. і я. якби я не міг дати своєї крови на вратуванне своєї дитини. хотівби, аби хтось другий зробив се для неї".

Лікарі оглянули полісмена та признали його кров доброю.

ТЕЛЄҐРАМИ З ПРИВОДУ СМЕРТИ ГАРДИНҐА.

З приводу смерти президента Гардинґа вислав Український Народний Союз до п. Гардинґової та до американського уряду кондолєнційні телеґрами.

Подібні телеґрами вислали теж Ліґа Американських Горожан Українського Походження та Обєднання Українських Орґанізацій в Америці.

НАДГОРОДА ЗА КУПЛЕННЄ АВТА.

Французькі ґазети розповідають про померщого недавно наслідком куль бандита еґипетського князя Алі Кемаля Фамі Бея дуже цікаву подробицю. До одного фабриканта автів в Парижі прийшов раз один Єгиптянин, котрий став питатися фабриканта, кілько заплатить він йому, як він потрафить переконати єгипетського князя, щоби собі купив авто. Коли фабрикант заявив, що він не вірить, щоби йому таке вдалося. гість відповів. що він певний сього. бо сим князем є він самий. В той спосіб він пробує заощадити собі гроша...

ПОЖЕЖА ВІД ГРОМУ.

Наслідком грому в Люблині згоріла почта. Грім убив двох почтових урядників.

ФАТАЛЬНА ПОХИБКА.

Один бруклинський лікар. виїджаючи на літо на село, зайшов до поліційної стації та просив поліцію, щоби вони кидали оком на його дім, бо він сподієтся гостини вломників. Йдучи за його проською, начальник поліційної стації приказав полісменам. яких посилав в ту околицю. стерегти дому.

І справді один полісмен, переходячи попри три-поверховий домик, побачив на своє несподіванне світло на другім та третім поверсі. Йому нагадався приказ капітана. Через його глову майнула думка. що се мусять бути вломники. Бачучи освітлені аж два поверхи та сподіючися більшого числа розбишак, він покликав на поміч двох товаришів і всі три стали закрадатися на другий поверх мешкання. Підіюшовши під двері, один з них наглим рухом отворив двері, а отвираючи їх, виняв револьвер та стрілив на першу особу. яку бачив в комнаті.

Була се жена мешканця дому. На гук вистрілу. вона зірвалася з крісла, на котрому сиділа, і зараз впала на долівку. Полісмен. котрий стріляв, поглянувсь і застогнав: „Боже, що я зробив."

Нещасну відставлено сейчас до шпиталя. Лікарі заявили. що куля застрягла в її правій лопатці. та що вона вийде. На поліції показалося, що в мешканю лікаря живуть на другім і третім поверсі льокатори, які літом нікуди не виїздять. Лікар, просячи поліцію. про них замовчав, і при поліційній нервовати став причиною випадку.

ЖЕРТВИ НЕОБЕРЕЖНОСТИ.

Олена Котавчак з Погулянки найшла ручну ґранату та дала її дітям на забавку. Діти почали ґранату розбирати, наслідком чого насупила експльозія: четверо дітей поранено.

ЕПІДЕМІЯ САМОВБИСТВ У БЕРЛІНІ.

Наслідком нечуваної дорожнечі у Берліні поширюються самовбивства. За один тиждень занотовано 42 випадки.

СМЕРТНІСТЬ У ЛЬВОВІ.

Протягом місяця мая уродилося у Львові 265 дітий, помер 329 осіб. Серед загальної суми померших виказує статистика 188 осіб римсько-католицького віроісповідання. 59 греко-католицького. 72 Жидів.

ЗРІСТ ПОЧТОВОЇ ЩАДНИЦІ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖА.

Як показується з урядового звіту з продажі цертіфікатів ощадности, при помочи котрих можна ощаджувати гроші в почтових щадницях Злучених Держав, сей певний спосіб ощаджування гроша стає щораз більше популярний.

За перших шість місяцві сего року продано сих цертіфікатів в цілях Злучених Державах на загальну суму 130 міліонів долярів.

Зріст популярности сього рода ощаджения гроша вказує на те, що населенне Злучених Держав починає щораз більше цінити певність щодо ощадностий.

КАЦАП ХРУНЕМ.

Як нам доносить один читач, о. Антін Клапчинський, греко-католицький парох села Морохова, в сяніцькім повіті, про котрого згаджувалося в нашій статті під наголовком Ідилія на Лемківщині" яко одного з визначних хрунів. відомий здавна яко хрунь та погорджуваний загально серед населення яко ляхоман та панський підлизач. Родом він зі села Більча. перемишлянського повіту, а жонатий з Полькою, веде свій дім и опольськи. „Ідейно" він москофіл.

І В ЛОЖЦІ ВОДИ.

В місті Торинґтоні, в стейті Конектикаті. втопився дво-літний хлопчина Альфред Маріна. Хлопчина бавився коло жерела, в якому вода сягала двох стіп глибини; дитина скотилися в жерело та втопилася.

В МОСКВІ.

Популярність Тихона зростає. В Москві у однім монастирі прийшло до боротьби між приклонниками Тихона і приклонниками живої церкви.

На днях стверджено, що Беля Кун втік на Україну аеропляном. В Москві переводяться масові ревізії серед лівих комуністів. прихильників Б. Куна.

БУВШИЙ НІМЕЦЬКИЙ ЦІСАР МАЄ БУТИ БОЖЕВІЛЬНИЙ

В. Бер. Ріс, американський психольоґ. котрий вернув недавно з піврічної подорожи по Европі. розповідає про своє баченнє з бувшим німецьким цісарем і Дорн, та упевняє, що сей зробив на нього враженне божевільної людини: підчас довгої візити бувший кайзер говорив лишень про релігію та викликуванне духів, а його ум скакав з одного предмету на другий.

НІМЕЧЧИНА ПЕРЕСТАЛА ПЛАТИТИ ВІДШКОДОВАННЯ

ПАРИЖ, 13. серпня. — Уступивший німецький канцлер Куно послідним своїм урядовим актом заявив аліянтам, що Німеччина перестає з днем 11. серпня платити всякі воєнні відшкодовання аліянтам, себто всім без виїмку, а не лишень тим, які беруть участь в окупації німецьких провінций над Реном.

За причину такого кроку подана неможливість плачення. Каже нота Куна, що дальше плаченнє відшкодовання мусілоби викликати повну руїну краю.

НОВИЙ КАБІНЕТ МІНІСТРІ В НІМЕЧЧИНИ ВЖЕ СКЛАДЕНИЙ

БЕРЛІН, 13. серпня. — Новий кабінет міністрів склався ось так: Канцлєром став др. Ґустав Штреземан, член народної партії; міністром заграничних справ фон Берґен, член клєрикальної партії та амбасадор Німеччини в Ватикані; міністром нутрішних справ Зольман, соціяліст; міністром окупованих краів Фукс, клерикал; міністром фінансів Гільфердінґ, соціяліст; міністром народного господарства фон Равмер, член народної партії; міністром мирної відбудови та віцеканцлером Шмідт, соціяліст; міністром праці Бравн, клєрикал; міністром судівництва Радбрух, соціяліст; міністром зелізниць Езер, демократ; міністром пошт і телеґрафів Ґісбертс, клерикал; міністром оборони др. Ґеслер, демократ; а міністром живности др. Ганс Лютер, демократ.

КРОВ ДАЛЬШЕ ПЛЄТЬСЯ В НІМЕЧЧИНІ

БЕРЛІН, 13. серпня. — З ріжних сторін Німеччини доносять далі про криваві заворушення. Разом донесено нині про 40 нових жертв сих заворушень.

У Ґановері погибло підчас заворушень 20 людий, в Зайн 15, а 4 в Е-Ля-Шапель. В місті Гамбурґу проголошено воєнний стан. Весь рух в Берліні задержаний, а тепер грозять страйком робітники коло міських водопроводів. В кількох місцевостях комуністи напали на фабрики, пробуючи заняти їх в свою владу.

ФРАНЦУЗЬКА ВІДПОВІДЬ АНҐЛІЇ

ПАРИЖ, 13. серпня. — У своїй відповіди анґлійському урядови французький уряд підносить отверто, що він буде далі придержуватися своєї дотеперішньої політики супроти Німеччини.

Коли Анґлія, каже нота, потерпіла через сплачуванне довгів аліянтів Америці, то сьому винна собі вона сама.

ВІДКЛИК НІМЕЦЬКОГО ЖІНОЦТВА ДО АМЕРИКАНСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА

БЕРЛІН, 13. серпня. — Німецькі жінки вислали до президента Злучених Держав відклик, в якому просять його відвернути від них нечесть, яка грозить тим жінкам, яких мужів французький уряд викинув з роботи.

СЛІДСТВО В СПРАВІ БЕРҐДОЛА

ЕБЕРБАХ, 13. серпня. — Німецький суд почав нині переслухувати поручника Ґ. Ґувера Ґрифита, його шофера Віктора Нелсона та князя Ґаґаріна, які разом мали змовитися пірвати силою американського дезертира Ґровера Клівленда Берґдола, увезти його з Німеччини та віддати його в руки американської влади. Як відомо, підчас нападу заговірників на Берґдола, сей оборонявся револьвером та вбив одного й покалічив другого напасника.

Американський Леґіон, котрий на думку Берґдола є моральним справником нападу, заперечує, що він тут в причеті.

ІТАЛІЯ СХИЛЯЄТЬСЯ В СТОРОНУ АНҐЛІЇ

РИМ, 13. серпня. — Як видно зі заяв італійської преси, публична опінія Італії схиляється в справі репарацій в сторону Анґлії.

СІОНІСТИЧНИЙ КОНҐРЕС

КАРЛЬСБАД, Чехословаччина, 13. серпня. — На сіоністичнім конґресі виринула завзята боротьба над питаннєм, чи не-сіоніста можна допустити до роботи коло відбудовання жидівської батьківщини в Палестині. На конґресі слідно теж невдоволенне европейських сіоністів з переваги американських сіоністичних орґанізацій.

ЩЕ ОДНА АРМІЯ В РОСІЇ

РИГА, 13. серпня. — Виконавчий комітет совєтської федерації видав новий указ, на основі котрого заводиться кромі правильної армії ще якусь територіяльну армію, до котрої мають належати всі горожани.

Кождий горожанин має бути зобовязаний служити в війську чотири роки.

ЗАХОДИ БОЛЬШЕВИКІВ КОЛО ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ЦЕРКВИ

МОСКВА, 13. серпня. — Щоби поборювати зростаючу популярність патріярха Тихона, найвисша церковна рада постановила привернути назад „святійший синод" та злучити в ньому всі реформістичні церковні групи.

ВЕЛИКА МОТОРОВА КАТАСТРОФА У ФРАНЦІЇ

ТАРБ, Франція, 13. серпня. — Підчас випадку з великим моторовим автомобілем, що случився в Ст. Совер, купелевім місті в Пірнейських Горах, погибло 23 туристів.

КЕМАЛЬ ГОЛОВОЮ НАЦІОНАЛЬНОГО ТУРЕЦЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ

АНГОРА, 13. серпня. — Національна Рада вибрала нині одноголосно своїм президентом Мустафу Кемаля Пашу.

"SVOBODA" [illegible]
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays.
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office at Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

[illegible] 10 центів.

Телефон „Свободи" 186 Montgomery. [illegible] 1336 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СЛІДІМ ЗА ВЛАСНИМ ЗРОСТОМ.

В учерашнім числі „Свободи" була поміщена табелька числа членів, зладжена після поодиноких місцевостий. Наші читачі уже певно мали час приглянутися сій табелці, зладженій головним фінансовим секретарем Українського Народного Союза. Вона певно відкрила декілька цікавих фактів нашим читачам. Треба їх підняти до загального відома, як справу, якою повинні цікавитися всі, кому лежить на серцю добро нашої організації.

Наперед кидається в очи зріст нашої організації. За чотири місяці, які проминули від часу проголошення першої подібної табельки, число членів збільшилося на майже півтора тисячі. Колиб взяти під увагу самих тільки членів та дітий, що приступили, себто не відчисляючи від них померших та відпавших, то число членів Українського Народного Союза зросло за місяці март, квітень, май і червень на 971 дозрілих та 681 дітий, себто на 1,652. Се без сумніву гарний зріст, коли взяти під увагу те, що нова іміграція з краю майже не приходить.

Ще краще представляється справа, коли взяти під увагу факт, який не поданий на табелці, а саме, що в марті прибуло членів на 119, в квітни на 205, в маю на 308, а в червни на 339, а дітий: в марті на 133, в квітни на 158, в маю на 175, в червни на 215. Значить, зріст Українського Народного Союза поступає добре й під зглядом, що кождого місяця число ново приступивших розмірно зростає.

Порівнуючи число членів у поодиноких громадах, побачимо, що всі вони на загал зросли числом членів. Правда, одні зросли менче, як другі, і се зараз відбилося на їх становище в армії Українського Народного Союза: декотрі з них не вдержалися на сьому становищи, на якому вони були попереднього разу. Зате другі громади поступили значно вперед. Такою громадою є Скрентон, яка з 16-ого місця, на якому вона була 4 місяці тому, піднялася на 14-е місце, випереджуючи Янґставн та Форд Ситі. Таку саму меткість проявила громада Бейон, Ню Джерзі, котра з 24-ого місця 4 місяці тому піднялася на 21-е місце, випереджуючи Гемтрамк, Мекаду та Картерет; далі Честер, Па., котре з 26-ого місця вибилося на 23-е; Іст Янґставн, Огайо, що з 30-ого вибилося на 28-е, зорґанізувавши 20 нових членів, і т. д.

Вартаби приглянутися кождій з тих згаданих місцевостий та постаратися найти причини зросту там членства Українського Народного Союза. На жаль докладних даних про се покищо ще нема. Однак, такою причиною зросту членів в сій або другій місцевости є краще розуміннє ваги орґанізації серед української громади, а се знов звичайно поширило два-три меткі члени Українського Народного Союза. На таких метких членах спочиває сила всякої орґанізації, спочиває теж сила Українського Народного Союза. Часто, про їх заслуги довідуємося аж при нагоді їх смертий, хоча частенько життє такої людини се справдішна історія деякої цілої української кольонії.

Члени Українського Народного Союза, як се видно з табельок, розуміють своє завданнє гаразд. Однак, вони не можуть тепер сісти зі заложеними руками. Перед кождим членом лежить велике завданнє. Кождий має вважатися не лишень членом, але й орґанізатором. Не лишень рядовиком простим, але й вербовим офіциром, який має збирати в кадри карних народних борців, зґуртованих в Український Народний Союз, нових членів. Робота кождого з нас члена Українського Народного Союза для нашої загальної користи, для Українського Народного Союза, скінчиться хиба тоді, як вся українська іміґрація буде вже зорґанізована в нашу орґанізацію. Се наш ідеал, до якого ми мусимо стреміти.

АНҐЛІЯ ПОКАЗУЄ КАРТИ.

Проголошеннє всему світови всеї кореспонденції межи анґлійським та французьким урядом, як се зробив сими днями анґлійський уряд, само собою факт великої світової ваги.

Через таке проголошеннє анґлійський уряд дає до зрозуміння не лишень Франції, але й всему світови, що непорозуміннє межи колишніми воєнними союзниками дійшло вже так далеко, що вони станули на роздорожу, яке не знає спільної дороги. Що правда, відносини межи Анґлією та Францією від самого версайського мира не були найліпші, бо кождий край ішов до другої цілі, але на зовні оба краї старалися ще вдавати, що вони не посварилися так, щоби помиреннє було неможливе. Аж тепер Анґлія своїм оголошеннем своєї кореспонденції з Францією показує, що вона вважає дальше французьку політику за причину для отвертого зірвання відносин з нею. Так як посварених подруґів можнаби ще годити, поки один з них не оголосить любовних листів другої сторони, так відай і з державами: оголошеннє кореспонденції вказує на неможливість до повороту до старих відносин.

Ані Анґлія ані Франція сього не кажуть, але й одна й друга се добре розуміє, що Анґлія шукає собі тепер союзників не в Франції та її приятелях, але поза нею, серед її противників та її ворогів. Оголошеннє кореспонденції се явне, хоча мовчаливе, визнаннє сього, що проти Франції та її льокаїв у малоантантських та польських строях звиться новий державний союз, зорґанізований довкола Анґлії.

НА ДВА ФРОНТИ.

Ні одне питання в нас не є таке дражливе як земельне. Ні одне не є таким добрим полем для попису всяким дурисвітам. На сім місци хочу представити бодай в головних рисах, як це питаня розуміємо ми і як на нашу думку слід його розвязати.

На три точки маємо головно звернути увагу. По перше — як треба розвязати в нас земельну справу? По друге — чи для цього повинно селянство єднатися в осібну селянську партію, чи йти в підсусідки до інших? По третє — яким шляхом треба йти до рішення аґрарної справи?

Як відомо три пяті землі в нашім краю (говорю тут про Галичину) є в руках селянства. Решта належить до великої посілости. З селянських господарств знова переважаюча більшість це лише економічно напів самостійні господарства, які ізза низької видатности хліборобської праці і скупости земленаділу, мусять деінде доповнювати свої доходи. Спільна в сій селянській масі потреба — розширити свій земленаділ. Збільшити його так, щоби в селянських руках знайшлося... о дві пяті части землі більше, як тепер — ось в двох словах програма земельної реформи, так, як ми її розуміємо і як того вимагають і соціяльні національні інтереси нашого селянства.

Все це здавалосьби дуже простою річю, але не є воно такою. Бо з права і з ліва виступають „приятелі" селянства, силкуючись накинути йому власну програму. Про спільність інтересів „малого і великого рільника" — переконують нас „Слово Польске" і Ґаз. Варшав." кличучи, хлопські партії до Хієни. Про спільність інтересів сільського „працюючого люду" і міського пролетаріяту — переконують отверті і замасковані большевики, кличучи селян під прапор комунізму або соціялізму.

Про чарівників з права нема що тут розводитися. Їх дурисвітство аж бє в очі і немає жадного успіху серед мас. Інакше стоїть справа з демаґоґами з ліва. Тому варта присвятити їм троха уваги.

Сі демаґоґи кажуть, що єдиний ратунок селянства в соціялізмі, що воно мусить йти з „партією пролетаріяту" (думається: під її командою) та що головне завдання селянства це боротьба не тільки з маґнатерією, а й з т. зв. куркулями, „селянами-дуками". Сперщу запитаємося в самих соціялістів, чи вони дійсно вважають, що є повна згідність інтересів у села з містом, у селянина з робітником? Ось що пише про це О. Бауер: Давнійше селянин шукав в робітнику союзника проти капіталу, що нищив їх обох, але „з середини 90 років намічується нові тенденції розвою... (в хліборобстві). Інтенсіфікація селянської господарки улекшується завдяки зросту цін на збіже на світовім ринку і через зріст цін на худобу, молоко і ярину, завдяки розвиткови міст і промислових центрів. А коли при збільшеній урожайности ростуть і ціни, то не є вже таким страшним тягарем гіпотека. Лихвара вигнала з села райфайзенівка. Торговлю знищила по части кооперація... На біржу вже селянин також не нарікає, від коли вона нотує ростучі ціни. Антикапіталістичний настрій селянства зник... Воно стремить охоронними митами затримати високі ціни... Воно виступає як самостійна й певна себе кляса і вчиться дивитися на пролетаріяк як на свойог головного ворога".

Хто пригадує собі боротьбу села за високі мита на збіже ще за монархії, той признасть, що Бауер має рацію та що стверджені ним нові лінії селянської політики далися відчувати, хоч і не так гостро, як де інде, так само і в Галичині.

„Війна — пише Бауер далі — прискорює цей розвиток. Вона звільняє селянина від гіпотек. Селянин збиває значні капітали... Рівночасно бореться він... проти накинутого йому в інтересі міських споживачів державного господарювання його продуктами".

Лінії пролетарської і селянської політики чим далі, то більше розходяться...

Те саме стверджує і К. Каутський: „В західній Европі — пише він, — де февдалізм знищено, створилася велика пропасть між консервативно настроєним селянством і революційно настроєним міським робітником. Ця пропасть поглиблюється ще більше завдяки тому, що селянство — це продавець, а робітник — покупець середників поживи, та що перше воціни на предмети поживи; це викликало вже нераз завзяту боротьбу між ними".

Але припустім, що соціялісти згущують барви; що „сей антаґонізм села і міста не такий острий (і дійсно в краях, де ще панує февдалізм, цей антаґонізм не заважає навіть часовому селянсько-робітничому союзови) — але всеж в одні наші соціялістичні авторітети мають рацію: — про повну згідність інтересів села і міста, отже про ідентичність їх політики твердити не можна. Цеї згідности нема.

Та хай буде як буде! Чи мають рацію соціялісти тоді, колить високі, а другий — низькі ли (в наукових книжках) пишуть про антаґонізм між селом і містом — чи тоді, коли (в аґітаційних брошурах) пишуть про повну гармонію між пролетаріятом і селянством, — погляньмо, що нового вони пропонують опріч того, чого жадаємо й ми для розвязання земельної справи? Опріч „чорного переділу?" — Те, чого домагаються соціялісти для розвязання аґрарної справи, (і чим вони ріжняться від нас) є колективізація сільської господарки — як ціль, розбиття села на два ворожі табори („куркулів" і „незаможних") і захоплення державної влади пролетаріятом — як засоби.

Подивімся сперщу, чи клич колективізму дійсно може зєднати селянські маси з соціялдемократією? Чи соціялізм є ідеалом селянства? Так! — кажуть соціялістичні демаґоґи, — бо селянин — бідак „так само тяжко працює на себе" так само „використовують його сільські богачі — дуки, як фабриканти робітника, для них отже одна спільна дорога" і пр.

Так пишеться в аґітаційних свистках. Але в наукових і офіціяльних публікаціях. соціялістів знову цілком інше!

Той самий Бауер говорячи про політику соціялістичного московського уряду пише: „Закордонна політика совітського уряду не дасться вивести зі способу думання мужика... Радикальне законодавство сов. республики про шлюбне право, про церковні відносини, про право спадкове з певністю невідповідає поглядам селянства". Не відповідає цим поглядам і соціяльна політика соціялізму. Ось що читаємо в Каутського: „Селяни — це фанатики дрібної продукції", „пролетаріят волітиме велику продукцію в хліборобстві і власне через це йому все грозитиме небезпека конфлікту з селянством. Все це незвичайно утруднює соціялістам яке будь порозуміння з селянами, хоч і не виключає можливости його осягнути".

Отже „небезпеку конфлікту" з селянством на ґрунті ворожости цего останнього до соціялізму стверджує соціяліст Каутскі.

Чи ця антисоціялістичність села відноситься тільки до „куркулів"? Ні — відповідає Каутскі, — навіть до сільських пролетарів! „В селі — читаємо в нього — клясова боротьба пролетаріяту не поширено так інтензивно, як в місті. Численність пролетаріяту збільшується там не так різко і стремління там набути дрібний варстат праці для протетара (щож щойно для селянина власника, хочби й „бідака?" — ДД.) не є вже таке безглузде і безнадійне як в індустрії. Його боротьба з великою власністю скерована на селі не стільки до усуспільнення землеволодіння, скільки до нового розділу його, отже до розширення й зміцнення приватної власности на землю, а не до заміни її суспільною". Дальше той самий автор стверджує, що ще й тепер „многі наймити" на селі є „фанатиками приватної земельної власности", та що „їх мрією є самим стати дрібними власниками". Про ненависть селянина до великої господарки на селі, панської, чи комуністичної, бо на обох він чується наймитом — говорить також ніхто інший, як Ленін.

Так однозгідно свідчать про буржуазно власницьку психіку селянства три кити соціялізму там, де ходить не о дешеву аґітацію, а о вияснення справи своїм людям. Тоді вони признають, що аґрарна програма селянина це поділ землі, а не соціялізація!

А може це все не відноситься до нашого галицького селянства? На жаль соціялістам — відноситься. Галицький соціялдемократ, потім ленінець, потім знов соціялдемократ В. Левинський стверджує то само: Зазначивши, що „коло 430 тисячів дрібних господарств засуджено на доповнювання своїх доходів заробкованням в чужих господарствах рільничих, або заробковою еміґрацією" автор всеж таки з жалем зазначує, що й ці пролетарі — антікомуністи. „Одначе — пише він — власть землі для цілого світогляду і психольоґії мужика могутня! Він встаючи й лягаючи, одним жие бажанням — придбати по змозі більше землі".

Не інакша селянська психіка і на Вел. Україні. В однім офіціяльнім документі читаємо: „Серед населення України 90% представляє селянство, де навіть комнезаможники не пережили ще індівідуалістичних навичок і власницьких забобонів". Комуніст Мархлевскі пише про трудове селянство, що: „Очевидно його не можна притягнути на сторону комуністичної форми господарства", та що „думка про притягнення шляхом аґітації всего селянства до ідей пролетарської революції є ілюзією. На думку „Комуніста" за кулацтвом ідейно іде і певна верства „бідноти" і велика частина середнього селянства „якому успіхи кулацтва не дають спати". А Троцький стверджує навіть, що в „банди" (повстанців проти російської влади — Д. Д.) йде на Україні сила й бідної сільської молоді!" Соціялісти називають власницькі переконання нашого селянства „ілюзіями" і „забобонами". Це мусять бути ілюзії особлившого характеру, якщо вони ведуть людий в „банди" і на смерть.

Отже Бауер і Каутскі, Ленін і Левинський, Мархлевський і Троцький — всі вони одноголосно стверджують, що як пятьдесять літ тому, так і тепер, перед революцією і по ній, „куркулі" і „бідаки" — всі вони стремлять не до усуспільнення земельної власности! Про це вони не хочуть і чути. Вони живуть лише „ілюзіями" власного кусника землі, і віддають за нього в потребі душу і тіло.

Всі селяни є люди праці і одночасно властителями свого варстату і його витворів. Всі вони переняті тими самими ідеями: господарського індівідуалізму і безоглядного права розпоряджати продуктами своєї праці „Гуртове-чортове" — се пословиця спільна їм всім. Ціла ріжниця, що один сидить на малім загоні, другий на більшим. Один має більше худоби, другий менше. Один має більше на продаж, другий менше. Між ними може істнувати дрібна заздрість, але нічого понад це. В кождім разі не такий антаґонізм, який ділить „малого" від „великого рільника".

Так само, як американський робітник, що має свій клюбовий льокаль і убирається як міліонер є такий самий пролетар, як італійський флісак; так само як Ракефелер є такий самий капіталіст, як той, якому минулий рік не приніс ніякого зиску, так само і той мужик що сидить на пятьох і той що сидить на пів морґу — належить до одної селянської кляси, з одними „ілюзіями", одними „забобонами" і одними ворогами.

Але може удасться розбити цю клясу на дві, зробити з „бідаків" ту підойму, яка знищилаб „буржуазний уклад села, перероблюючи його в колективістичне à la minute?

Того хочуть соціялісти. Подивімся, чи се можливе.

Оден з уже названих тут провідників соціялізму пише з приводу робленого в Росії досвіду розбити село на два табори: „в Росії сільська біднота була не досить численна, не досить відсепарована, не досить інтелектуальна, морально і орґанізаційно розвинена, посідала за мало ініціятиви, щоб могла запанувати над селом і перекинути до гори ногами його земельний уклад. Те що стверджує Бауер a priori, стверджує Ленін a posteriori. Він показує, чому мобілізація бідноти і насильне вивлащення „середника" нідочого не допровадило. Так само ціла совітська преса твердить uni sono, що спроба опертися на „незаможних" для запровадження соціялізму в селі скінчилася цілковитою невдачею. По роках експеріментів в селі разом з негом привернено нетикальність приватної власности, залишено дику парцеляцію „куркулів", закріплено маєткову перівність, дозволено аренду і найманну працю, а „комнезамів" позбавлено всякої опіки, віддаючи їх на поталу „куркуля", поручаючи їм займатися... „взаїмною помічю" в боротьбі з „хозяйственним мужичком", єдиною тепер надією соціялістичного уряду! Так само невдачно, як спроба розколоти село, скінчилися й всі спроби сов. уряду впровадити насильно колективістичну господарку в хліборобство. По роках крівавого експеріменту (запровадження „колхозів" і „совхозів"), все скінчилося крахом „через кольосальну перевагу дрібної буржуазії". „Не зважаючи на свою вищість, велика хліборобська продукція не поглинула дрібної. Тут не спостерігалося процесу властивого індустрої.

Одиноким послідком насильної комунізації села було „створення середняцької України, вирівнаної під одну господарську нитку;" до створення села „не розколотого, але злитого в одну масу пильних господарів, які тримають єдиний фронт проти пролетарської диктатури". „Клясові суперечности в селі зґладилися. Дві скрайні ґрупи, „кулаки" і сільські пролетарі постепенно „сходять на нет". В селі росте свідомість спільности й однаковости інтересів всіх членів сільської громади... Створюється ґрунт для клясової солідарности селянств".

Отже „буржуазна" дума селянина перемогла! Ні комунізація, ні розколення села не вдалися. Село лишилося з своїм приватновласницьким неладом і з індівідуалістичною психикою.

Показалося, таким чином, що ціла комуністична політика Совітів на селі була лиш демаґоґією. А коли так; коли самі комуністи відмовились від своєї програми і поставили ставку — так як колись Столипін — на „середняка", то виникає питання: На щож властиво представляли вони всіх несоціялістів ворогами селянства, коли кождий селянський уряд міг доконати того самого на селі, що доконали большевики? На що твердили, що селянський ратунок в соціялізмі і в слові з соціялістичною партією?

Не для чого иншого, як для захоплення в свої руки (при помочі селянства) державного апарату і для політичного панування над селом.

Д. Д.

ЩО МИ НА СЕ?

Хоч в Польщі живе більше 30% не поляків, то польський уряд звертає на це мало уваги й рахує Польську Республіку чисто національною польською. Все-ж таки кожний новий уряд, хоч явно хоч затаєно, ставить собі на порозі своєї діяльности питання: що на це „меншости"? Це питання у нас ясне, без огляду на те, який в Польщі уряд, але життя ставить його мимоволі кожний раз і перед нами, коли вже надто богато говориться про всякі зміни „курсу". Колиб поляки тверезіще дивились на свої справи, то їм нічого булоб нас про це питати, та й відповіди наші на поставлене питання не багато може ріжнилисьби. На жаль Поляки ще й досі не поставили перед собою ясно справи свого завтра, а живуть минулим і сьогоднішнім.

В Польщі рідко бувають хвилі затишя, коли то забуваються всякі страхи, внутрішні сварі і прощаються всім Полякам гріхи, яких хто небудь з них колись допустився. Тоді теж чуємо один голос всіх Поляків: ми і ми; ми силою свого оружжа, ми своїм добрим жовніром, ми своїм патріотичним громадянством розбили окови, в яких був закутий білий орел і т. д. А далі — то подумав би хто з їх слів, що колиб не Польща, то тепер мабуть і світ не істнував би. Але це бувають такі маленькі хвилини, що проходять зовсім непомітно. Колиж начинається чисто животний спір за істнування, а ще краще за владу польських окремих кляс чи навіть ріжних ґруп одної й тоїж кляси, то виходить на яв правда, яку конфіскується в українських часописах, а яку не трудно доглянути в часописах польських. Польща повстала і поширилась як тактичний вплив політики всіх, хто має інтерес тут і далі на сході. Найбільше основ казати, що Польща для неї повстала, має польська пануюча буржуазна кляса. Суперечки в звязку з останнім польським урядом виказують все убожество Польщі в нутрі і за кордоном.

Не говоримо вже про обкидування себе болотом дотеперішніх державних мужів Польщі, де один одному закидує вислуговування чужим заборчим урядам. Поминімо і ті фрази, які стрічаємо так часто на сторінках польських часописів: що Польща повстала чудом, що колиб на місци Бонар Ло був Лойд Джордж, а на місци Мусоліні Нітті і т. д. то Польща не осягнулаб на сході тих границь, які тепер має; що Падеревський виграв Польщу в Білім Домі на фортепяні, що побіда (цуд) над Вислою це діло французького ґенерала Вейгана і т. д. Але погляньмо, як „Курєр Поранни" освітлює, як пануюча польська кляса дивилась колись на мету війни, яку провадила Польща з большевиками. „Курєр" пише: „через три роки російсько-польської війни скільки-ж то разів правиця зміняла означення цілей тої війни. Спочатку ми мали обовязок битися з большевиками як з табором суспільним. Польща мала бути продовженнем крил Колчака чи Денікіна. Потім польські груди мали бути кільчатим дротом, що відгороджував би Европу від комуністичної зарази. Миру ми не мали заключувати аж поки не вигасне зараза. Потім можна було нам побити большевиків, але не вільно було забезпечитися від небезпеки зі Сходу і розділити Росію на її природні, національні території. Не вільно було нам висувати наших східних границь надто далеко на схід, щоби не зменшувати російської імперії. Не вільно нам було вмішуватися до підтримки й скріплювання незалежности балтійських держав. Всі ті вказівки мали завсігди одне й те саме джерело: вгадування влучне, або дурне, побажань заграниці". А тепер ці пани при владі.

Отсля Курєр зазначує, що в дійсности так не було, і колиб польська політика йшла по цих зиґзаках, то Польща булаб війну програла. Але коли поглянемо на самі події, то побачимо, що воєнна політика Польщі йшла іменно по лінії цих зиґзаків. Тоді Польща не мала своєї власної лінії і була сліпим оруддям в руках навіть не Антанти як цілого, а окремих її складових частин. т. є. Франції, Анґлії й ин. Иначе й бути не могло, бо як то кажуть: чий хліб їси в того дудку грай.

Тепер Польща в спокою повинна би тверезо поглянути в минуле і на майбутнє вийти дійсно з під чужих впливів; повинна свою політику будувати не для Польщі, як штучного твору для захисту чужих інтересів, а для Польщі, що вирвавшись першою з ярма, повинна заняти поважне становище серед народів, які остались в неволі.

Але Польща забулася. Вона не хоче розуміти духу часу. Польща не дивиться вперід, а викопує з історичних гробів свою шляхецьку буту й хоче повернути собі давний блеск — без змісту. Ні один польський уряд досі не мав навіть доброї волі над цим поважно призадуматись.

Оріх.

Клим Поліщук.

„ТРІВОГА"

(З днів Галицького терпіння).

II.

. . . Тоді, як вогнем червоним запалали костоли й палаци, усім стало ясно, що то й є трівога. . . Тіни в полях заворушилися й заходили велетенськими привидами і при світлі червоних пожеж, богато людей бачило їх, як вони тихо і беззвично танцювали „запоріжського козака". . .

Бачили й говорили:

— Прийде хтось такий, як Хмельницький . . .

— Прийде! Мусить прийти, бо той Іван із Дуклі, що в місті на Бернандинському пляцу

І в той час, нагло й несподі-стояв, кажуть, прахом пав. . . вано, щось моrутнє з боку Збруча загомоніло.

Слухали того гомону і взнавали гук гармат дріжучий. Крилатим птахом із села в село летіла дивна звістка:

— Иде!. . .

Ніхто не питався про те, хто він такий, що відважився, бо й так усі знали . . .

Великий!. . .

Инакше, хто-ж він міг-би бути, щоб так сміливо збудив таку нечувану трівогу?. . .

Що не день так нові вісти:

„Цілий полк чужинців у Сереті витопив". . .

„Сто палаців димом задимилось". . .

„Усі шляхи загородив собою". . .

„До міста самого добирається". . .

— Банди!. . . Банди!. . . — кричало все, що було вороже.

І пішло на села чужинецьке військо — як день, так і ніч, на чену війну яку. Стогном й криком болючим стрінули села свавільну навалу. Не пригадували собі такого, від коли світа й сонця. Скільки-то сліз і крови під ноги чужинецького жовніра тоді пролилося, але ніхто себе незрадив і ніхто гріха невзяв на господарську душу. . .

Терпіли всі, як одне тіло і душа одна, бо на що-ж тобі трівога та здалася. Вірили, що той, хто посіяв її, ось-ось, як сокіл буйний прилетить і гайвороння хиже роздовбає. . .

Вірив у того Великого старий Роман Трач, коли о півночі схопили його і стали місити ногами, допитуючись за сина. Біль терпів і правду казав:

Пан Біг один знає. . .

— Кламієш, каваніє!. . . — кричали дико і люто; товкли ногами в старечі груди, десь наче серце хотіли витворити з них.

І тільки тоді, коли він уже майже нічого нечув і не бачив, на дворі знявся крик якийсь і під самим порогом пять жовнірів крівавим трупом лягло. Заломавши руки, стара Трачиха по селу бігала та людей скликала:

— Така напасть! Така напасть!. . .

Спішилися господарі, щоб побачити.

— Слава Богу! — Зітхнули. — Він із нами!. . .

Не чекаючи ранку, закопали жовнірів, щоб і сліду не було ніякого, а самі наче води в рот набрали.

— Він скарає, хто промовить слово! — почувся з пітьми дивний голос і господарі з холодним жахом пізнали в нім голос Петра.

Кинулися в той бік, звідки чувся він, а там тільки велитенська тінь затанцювала. . .

Перехристилися й пішли до дому, наче ні було нічого. . .

А на другий день село криком кричало: знову прийшли жовніри і знову про Петар питалися. . . питалися не в одного тільки старого Романа, але й цієї громади, та ніхто нічого не міг сказати, тільки всім дуже дивно було:

— Чому саме шукають його, коли, може, він вже на тім світі?!. . .

. . . Та від того нікому не було лекше. . .

(Дальше буде).

„ДЕЗЕРТИРИ"

„Громадський Голос" (ч. 20) подає таку, сильно поконфіскований польським прокуратором статтю:

„Рівнобіжно в процесах, що велися по польських цивільних карних судах проти українських громадян, які чинно виступили в боротьбі за свободу рідного люду, у військових польських судах пересунулося много десятків синів нашого народу, суджених за дезерцію з польського війска. Вміняли їм у вину, що добровільно не хотіли затягатися в ряди тих, з якими недавно зводили бої.

Польська влада в часі, коли ще не мала признаних суверенних прав над нашою країною, примусом гонила до бранки наших людей і то у великій части таких, що служили в Українській Галицькій Армії, складали там присягу на військові артикули. Без найменших скрупулів, змушувано ломити сю присягу, складати нову.

Сього не могла вирозуміти польська влада і в тім бачимо ту тяжку траґедію, яку переживав наш стрілець. До 14. марта с. р. годі взагалі говорити про якусь дезерцію відносно українських громадян нашого краю. Військова повинність являється одною з головних признак суверенности а про таку не могла говорити до сього часу польська влада.

Переступу дезерції може допуститися тільки той, що має законний обовязок військової служби, або коли сам як доброволець до війска зголосився, та зложив військову присягу. Питаємо польську владу, чи з чисто правного становища такий обовязок Українців у Східній Галичині істнував? Коли ні, то чи може бути мова про якусь дезерцію. Та наймаль дійсність инакша, за тюремними кратами польських військових судів сидить дуже много Українців „дезертирів", які ожидають волі, а яким прийшлося немало тяжких хвиль пережити. Міністерство військових справ ріжними розпорядками між иншим число 9090/I/IV здержало обовязуючу силу тимчасового польського військового закона з 27. X. 1918 р. В з. д. 12 на тері Східної Галичини відносно Українців. Польські військові суди з тих розпоряджень собі нічого не робили.

Знаменні є мотиви одного вироку польського військового суду, Д. О. К. VI у Львові у справі Вр. 164/22, де суддя Штампфель, між иншим засуджуючи дезертира Михайла Газду, каже: „З уваги на те, що хотій влада видала зарядження з покликаним законом о обовязку військової служби не згідні, то ті розпорядки не можуть вязати Суду". „На думку суду обжалований після тимчасового закона про військову службу є обовязаний до військової служби без огляду на то, чи був поденним зарібником чи функціонарем". „Коли Міністерство Військових Справ видало постанови відносно бранки горожан української народности у Східній Галичині, то ті постанови яко суперечні зі законом не можуть вязати суд і т. д."

Як видно з сього ляцькі суди ломлять у відношенню до Українців не тільки міжнародні зобовязання, але польскій суди зі „Східної Малопольскі" кпить собі зі заряджень Варшави. Такий анархістичний нарід, як Поляки, не може довго вдержати державй.

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЙОКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ.

ДРУГИЙ ТОМ.

(35)

Одного гарного зимового дня Іван Беренд одержав лист від президента угорської академії наук, в якім його повідомляли, що природнича і математична секція запропонувала на останніх ґенеральних зборах вибрати його членом кореспондентом названої секції.

В другім листі секретар академії закликав його яко обраного членом академії поспішити дати санкцію цьому вибору вступним викладом згідно статутам. Ці повідомлення здивували Івана.

Звідки я прихожу до цього ушановання. За ціле моє життє я не написав до жадної наукової, а навіть до ненаукової, часописі. Я не споріднений ані близько ані далеко з жадним членом академії. Я і не маґнат. На політичнім бойовищу я не грав ніколи жадної ролі. Отже звідки маю я реноме, за яке мене вибирають членом наукового товариства? Може чули щось про мою хемічну ляборaторію? Тоді треба будоб признати вченим і вибрати членом академії кождого директора копальні, кождого директора фабрики машин, бо вони мають стількиж знання у фізиці і механіці як я!

Відзначення тимчасом він мусить приняти. Може країна потребує зібрати всіх людей, які вчились трохи більше ніж инші, щоб імпонувати масою їх. Іван подякував за вибір і написав секретарю, що він зявиться з своїм вступним викладом в Пешті до обігу зазначеного в статутах року.

Тоді він пильно занявся цею справою і вишукав тему для своєї вступної розправи.

Це був опис мікроскопічних крустазій, до студій яких його спонукало свердлення артезійного колодезя і які він систематизував протягом десятилітніх студій. До пізньої осени він спорядкував свої записки про цей предмет.

Його розправа друкований аркуш завбільшки викликалаб справжню сензацію всюди, де займаються такими річами; але правда також, що протягом канонічної години академічного викладу (такий виклад згідно статутам не повинен тревати більше години) ніколи ще не позіхали так багато, як на викладі Івана про мікроскопічні крустазеї — згідно правді ми мусимо додати, що за цю розправу, надруковану в журналі академії, Іван дістав пунктуально свій гонорар в сумі двадцяти ґульденів австрійської валюти.

Але це не належить до роману.

По викладі абат Самуель перший привітав неофіта, стиснув його руку і похвалив його „високо інтересну розправу".

Він також вчений. Як не бувби він вченим!

Раптом Івану стало все ясно.

Тепер він зрозумів, кому він завдячує тим, що його вибрали членом академії.

Тут його винаходець і тайний добродій. Він завдячує свій вибір абату Самуелю. І це добре. Невеличкі подарунки зміцняють приязнь.

Іван мусів пробути ще декілько днів в Пешті; він мав тут полагодити деякі справи. Тимчасом часописі принесли обовязкові справоздання про його академічний виклад. Найбільш милосердно трактував його журнал, який повідомляв, що він дуже ґрунтовно викладав „про вульканічне походження крапельника".

Але Іван потішав себе тим, що тут в краю ніхто не читає цих рефератів, а закордоном їх не розуміють, бо вони написані по угорськи.

Всеж їх хтось прочитав.

Одного дня, коли Іван готувався їхати до дому, він дістав від ґрафині Тойделінди Бондавәрі запрошення на соаре, яке мало відбутися три дні пізнійше.

Ага! ще одна подяка, подумав Іван собі; добре, що вона не прийшла ранійше.

Він зараз-же сів, щоб відповісти на запрошення; він дякував найвічливійше за відзначення і подав причини, які перешкаджали йому скористатися ним. Він мусить завтра від'їхати, він вже зібрався, має дома пильні справи і т. д.

Ранійше ніж він встиг запечатати лист прийшов відвідати його абат Самуель.

Іван висловив свою велику радість з приводу несподіваної чести бачити у себе цього визначного чоловіка.

„Я не міг не відвідати вас, поки ви в Пешті. Я роблю це не лише з обовязку, відповідаючи на ваші приязні відвідини в Бондаварі, але я почуваю справжній потяг висловити такому визначному молодому вченому, як дуже мене тішить зазнайомитися з ним."

Іван охоче відповівби, що він ані визначний, ані молодий, ані вчений; але він промовчав.

„Я сподіваюся, що ми ще довго мати-мемо вас в столиці," продовжував абат, сідаючи на софу до Івана.

„Я лишаюся тут можливо коротший час," відповів Іван сухо, „завтра я мушу їхати до дому."

„З цього нічого не вийде! Ми не пустимо вас знов так легко звідси. Оскільки я знаю, ви запрошені також на найблище соаре ґрафині Тойделінди."

„Мені шкода, що я мушу позбавити себе цеї приемности. Я маю пильні справи, які кличуть мене додому."

„Я прошу вас, говоріть щиро! Не називайте це приемністю, але признайтесь краще, що ви тікаєте від цеї забави, бо ви вже наперед нудитеся."

„Коли вам правда подобається краще, то я признаюся, що це так і є. Соаре якої будь ґрафині є для мене найбільш несносною забавою."

„Але це і не є звичайні соаре з виключним товариством, в якім чужа людина не почуває себе добре. Тут ми маємо щось цілком нове. Ґрафиня Тойделінда відкрила свої сальони для верхів духа і елеґанції. Там сходяться міродатні політики з стовпами мистецтва, науки і поезії. Справжні верхи товариства! Аристократія роду, краси і духа!"

Іван неймовірно похитав головою.

„А що роблять ці ріжноманітні люде в сальоні?"

На це священик сплющив трохи очі і почесав ніс.

„Поки вони зазнайомляться зі собою, це розуміється трохи туго. Ніхто не знає, про що він має почати розмову, коли він сходиться з людиною, уродженою під цілком иньшою звіздою; на щастя є посередник, який може зеднати найбільш пестре товариство, це дух. Де зібрані разом самі богаті духом люде, там неможливо, щоб товариство не злилося. Треба лише уміти почати. Це також легко зробити. Перший початок дало мистецтво, запрошені мистці і дiлетанти з вищих кол уряджують концерти, роблять невеликі вистави, один грає на скрипці, другий на фортепяно, третій співає. Гарні контеси деклямують патріотичні вірші, потім реномовані поети виголошують гумористичні виклади, уряджують живі образи, і повільно ріжні елементи товариства починають подобатися одні другим."

„Але я ані граю на скрипці, ані деклямую, ані не можу відгадувати живі ребуси —"

„Навідворот!" перебив його абат, „ви викладаєте дуже добре; я дивувався вам при вступнім викладі."

„Що? Виж не гадаєте, що я маю читати на соаре ґрафині Тойделінди мою розправу про мікроскопічні крустазії?"

„Ха-ха-ха! Ні не цей виклад. Він був добрий для академії. Не багато розуміє його, а ті, що розуміють, цінять його високо. Але це не для дам. Виж можете зробити також щось иньше. Ви читати-мете товариству про щось иньше, що булоб остількиж поетичне як і наукове. Це повинно цікавити слухачів і вражати також новизною, це повинно бути щось глибоке і всеж споживне; воно повинно займати фантазію, а разом з тим бути наслідком наукового дослідження."

Тепер була черга Івана сміятися.

„Але всечесний пане, такого жанру я ані бачив ані чув, я не відкрив цього ані в друку ані в манускрипті."

Священник сміявся і сам.

Тимчасом слуга приніс Івану експресовий лист; тому він мусів зазначити на поквітованню також момент вручення.

Іван попросив свого гостя дозволити йому прочитати цей пильний лист.

Абат попросив його ані трохи не вязатися його присутністю.

При читанню листа обличчя Івана помітно змінилось. Зпочатку він зблід і нахмурив брови, потім його щоки спаленіли, нарешті він задивився перед собою, тримаючи лист все ще в руці, ніби він його читав наново, його непорушний погляд блукав понад листом в просторонi.

Раптом він почав сміятися.

Йому спало на думку, на якім місці дискусії його перебили.

Він зложив лист і поклав його до листовника.

„Отже добре!" промовив він сміючись. „Я іду на соаре ґрафині Тойделінди і читати-му доклад — такий якого, я сам ані бачив ані чув — науку і поезії, фантазії і статистичні дати так перемішані між собою, що кождий вчений бувби в роспачі, колиб йому було треба розібрати їх — доклад яким я зроблю кождого ґеольоґа князем і кожду принцесу ґельоґом."

„Так я і гадаю це! Це буде дуже добре!" підбадьорував його абат.

„Що ви скажете на це? Якийсь доклад ілюстрований електро-маґнетичною продукцією."

„Це дуже добре; це буде дуже забавно, дуже цікаво!"

„Чо можу я просити вас добути дозвіл ґрафині на це? Я мушу післати туди дуже багато апаратів."

„Я запевняю вас наперед, що ґрафиня буде дуже втішена тим, що ви пропонуєте; перенесення апаратів полишіть мені. Ґрафиня не тамити-ме себе з радости, коли вона довідається про це."

Пан абат був окрилений цею ідеєю і, обнявши свого шановного колеґу (називаймося далі також так) він пішов геть цілком задоволений успіхом своїх відвідин.

А Іван виняв знов лист і розложивши його перед собою, продовжував далі — що він перервав ранійше. — дивитися непорушно понад листом в просторонь.

(Дальше буде).

З ОБЄДНАННЯ.

Спис оподаткованих від 1. липня до 1. серпня 1923.

1) **Спрінг Валей, Н. Й.**, від Тов. Просвіти переслав К. Ільків 3.75
Зложили: І. Порубалюк 50 цнт.; по 25 цнт.: Н. Бандура, К. Ільків, А. Кашинський, М. Терпеливець, І. Бреса, С. Чавус, Д. Гнилишин, І. Кріль, П. Мирдак, Стефан Магомета, О. Мельник, К. Обовський, Н. Робовський.

2) **Спрінг Валей, Н. Й.**, збірку з віча на боєвий фонд переслав К. Ільків 65.25
Зложили: по 5.00: К. Робовський, К. Ільків, П. Робовський, І. Кріль, І. Бреса, Я. Струк, І. Гамдій; С. Магомета, Д. Гнилишин, Н. Загайко; Н. Бандура 3.00; по 2.00: Н. Смеречинський, М. Терпеливець, І. Порубалюк; по 1.00: П. Кріль, Л. Кріль, І. Терлецький, П. Магомета, С. Галига; по 50 цнт.: Н. Романський і М. Оришин; М. Мельник 25 цнт.

3) **Елизабет, Н. Дж.**, від Тов. Запорожська Січ переслав п. К. Пілат 12.00
Зложили: Михаїл Генега і Никола Гаврищ по 2.00; по 1.00: Матвій Могила, Сень Коник і Андрій Рудницький; по 50 цнт.: Михаїл Коврищин, Юрко Пятковський, Никола Ільків, Дмитро Гобир, С. Запорецький, по 25 цнт.: Іван Кіценюк, Гриць Рудницький, Іван Кіценюк (мол.), Конст. Пілат, Ст. Могила, Петро Цинтор, Гнат Кінащук, Кирило Возьняк, Федь Рабень і Михаїл Грай.

4) **Янгставн, О.**, Володимир Геба 3.00; Вас. Геба 1.00 ..... 4.00

5) **Браддок, Па.**, від громадян переслав п. Іван Цьокан 13.50
Зложили: по 3.00: Іван Цьокан, Іван Савчин, Григорій Буярин, Ів. Венецький; Юрко Фитрик 1.50.

6) **Честер, Па.**, від Тов. Тараса Шевченка переслав п. Іван Чопик 6.25
Зложили: по 50 цнт.: (за місяць квітень) Павло Закорчемний, Данило Якимець, Онуфрій Присташ; по 25 цнт.: Яцко Ташик, Михаїл Калиняк, Михаїл Яцик, Микола Іщук, Катерина Іщук, Григорій Давид, Іван Чопик, Іван Гарасіка, Петро Купчак, Микола Когут, Анна Когут; (за місяць май) Павло Закорчемний 50 цнт.; по 25 цнт.: Микола Іщук, Катерина Іщук, Михаїл Яцик, Григорій Давид, Іван Гарасіка, Іван Чопик.

7) **Филаделфія, Па.**, від 7. сотні Січи переслав п. Мих. Валько 12.00
Зложили: по 1.00: Михайло Вавришко, Гриць Холявський, Іван Бойко; по 50 цнт.: Михайло Палько, Гнатій Розембав, С. Староста, Михаїл Валько, Іван Данько, Вас. Лукачович, Захарій Прокіп, Вас. Будей, Кароль Кропивницький, Ів. Крецуль, Іван Белюх, Мих. Манський, Людвік Сачкевич, Олекса Марич, Федьо Янів, Григ. Васияк, Іван Гатала, по 25 цнт.: Никола Гатала і Іван Козак.

8) **Кобурн, Н. Й.**, від тов. Запорожська Січ переслав М. Денега 3.00
Зложили: Ілько Цибуляк 50 цнт.; по 25 цнт.: Василь Євдак, Михаїл Кайтан, Вас. Борачок, Мих. Назарук, Семен Мриблух, Іван Савран, Ілько Цибуляк, Іван Коковський, Максим Денега, Гр. Каганяк.

9) **Йонкерс, Н. Й.**, від бр. св. Михаїла переслав п. Я. Вондзіляк 14.75
Зложили (за червень): Захарій Федорчак 1.00; по 50 цнт.: Демко Лучковець, Яков Вондзіляк, Семен Дзендзан, Теодор Филипишин, Андрей Серафін, Іван Крупа, Іван Васічко. (За липень): по 1.00: Захарій Федорчак, Павло Федорко, Михаїл Шишкевич, Теодор Бубель; по 50 цнт.: Василь Рак, Андрій Скробало, Вас. Курило, Михайло Васічко і Роман Кокур; по 25 цнт.: Семен Дзендзан, Данько Дзубак, Гр. Ізбянський.

10) **Когуз, Н. Й.**, від Комітету Обєднання переслав о. Лев Чапельський 12.30

11) **Елизабет, Н. Дж.**, від тов. Зап. Січ переслав п. К. Пілат 10.00
Зложили: Кирило Возняк 1.50; по 1.00: Федь Скоренький, [illegible] ... [illegible] Іван Запорецький, Юрко [illegible]; по 25 цнт.: Іван Кіценюк, [illegible] Григорій Рудницький, [illegible] Кіценюк (мол.), Пілат, [illegible] Стефан Могила, Фр. [illegible], Федь Рабень, Іван Чігер.

12) **Ватерліт, Н. Й.**, від бр. св. о. Николая переслав п. В. Дзюмбіста 6.50

13) **Бруклин, Н. Й.**, від бр. св. Димитрія переслав Г. Бурбуляк 5.25
Зложили: по 1.00: В. Логович, Семен Шиш, Іван Занько, Ів. Дуцак; по 50 цнт.: Михаїл Заверуха і Теодор Шеремета; Роман Кузьма 25 цнт.

14) **Ватерліт, Н. Й.**, з віча переслав о. О. Ковальський 4.80

15) **Йонкерс, Н. Й.**, від бр. св. Андрея переслав о. Володимир Спольський 9.00
Зложили: по 25 цнт.: Варвара Цюпис, Андрей Пошпа, Никифор Дудик, К. Дзюбак, Атанас Цюпик, Семен Феціко, Павло Федик, Мих. Гузій, Теодозій Гаврильчак, Онуфрій Гончар, Юрій Яльбра, Андрей Корінь, Іванна Ковальчик, А. Корінь, Петро Молот, Евдокій Клап, Анна Обух, Федор Павчак, Теодор Русінко, Стефан Ратко, Семен Стасяк, Іван Спяк, П. Слота, Варвара Скальська, О. Тутко, Олекса Тренбач, Іванна Тренбач, Кондрат Урбан, Олександер Василенко, Назар Васічко, Йосиф Збоян, Марко Хома, Марія Обух, Анна Бугель, Марія Лусик, Катерина Заремба.

16) **Йонкерс, Н. Й.**, від тов. Подільська Січ переслав п. В. Манідзій 4.00
Зложили: по 50 цнт.: Василь Чолій, Петро Кучман, Стефан Салій, Йосиф Верес; по 25 цнт.: Б. Газдунь, Іван Лабойда, Іван Мацькевич, Яків Салій, Іван Іващишин, Онуфрій Бабій, Мих. Федьків, Семен Пилипишин.

17) **Гейстінгс ан Гудсон, Н. Й.**, від Комітету Обєднання переслав І. Ковалів 5.00
Зложили: по 50 цнт.: Стефан Коник, Семен Пришляк, Михайло Мичаль, Іван Титар; по 25 цнт.: Анна Ціхоцка, Параська Модь, Іван Пендерецький, Анастазія Барна, Стефан Серединський, Ст. Фидрик, Андрій Воробель, Олекса Сопчак, Кирило Пиріг, Василь Фридрик, Іван Ковалів, Павло Баран.

18) **Йонкерс, Н. Й.**, від громадян зібрали Теод. Пилипишин і Н. Васічко 22.75
Зложили: по 3.00: Николай Землян, Михайло Зелінка, А. Пупчик, Марія Белі; по 2.00: Андрій Репко, Михайло Качмар; по 1.00: Іван Васічко (стар.), Николай Височанський, Сильвестер Петришин, Мих. Семен, Іван Гаврильчак, Никита Хомяк; Мих. Майчик 50 цнт.; Стеф. Сивик 25 цнт.

19) **Клівленд, О.**, від 3. сотні Січи переслав п. Мих. Гуль 1.25
Зложили: по 25 цнт.: Петро Свідрик, Василь Підзирайко, Марія Підзирайло, Марія Сеник і Ольга Войцішька.

20) **Манчестер, Н. Г.**, від Комітету Обєднання переслав п. Лесьо Сисин 9.50
Зложили: по 1.00: Василь Петрів, Йосиф Петрик, М. Добрянський, Лесьо Сисин; Григорій Новосад 75 цнт.; по 50 цнт.: А. Пульо, Розалія Солодуха, Николай Плехій, Теодор Петрик, Василь Явірський, Анна Явірська, Юлія Явірська; по 25 цнт.: Іван Петричкович, Василь Кухар, Ст. Качмарський.

21) **Питсбург, Па.**, від Товариства Хмельницького переслав п. М. Сарахман 6.75
Зложили: по 50 цнт.: М. Боднар, Г. Хитра, Роман Віктор, Юрко Геча, М. Молчан, Гр. Лапінський; по 25 цнт.: В. Станько, І. Цвік, Іван Корбецький, В. Онишків, Теодозія Онищків, В. Цимбаляк, В. Дикий, о. І. Жук, І. Гаврилях, Ол. Тантала, М. Вуйцік, Стеф. Мельник, Терентій Іваницький, Дмитро Бороса, М. Сарахман.

22) **Вестбурі, Н. Й.**, від тов. Шевченка переслав Михайло Скаськів 2.50
Зложили: Юрко Романчук 1.00; Гнат Олещук 50 цнт.; по 25 цнт.: Кирило Білецький, Евген Бобецький, Іван Цурків, Іван Кодуб.

23) **Пасейк, Н. Дж.**, від бр. Непорочного Зачатя переслав Іван Живицький 4.50
Зложили: Магдалина Максимюк 75 цнт.; по 50 цнт.: Анна Сушереба, Іван Прокопович, Пелягія Ребенська, Никола Рапак; по 25 ц.: Анна Гладка, Олекса Дуткевич, Мих. Онишкевич, Розалія Качор, Іван Живицький, Софія Живицька, Пелягія Висувата.

24) **Питсфілд, Масс.**, від 16 сотні Січи переслав п. О. Яремій ... 10.25
Зложили: Теодозій Спасик 1.75; Іван Мартенюк і Ілія Савюк по 1.00; Андрій Гуска, Григорій Товстибаник по 75 цнт.; по 50 цнт.: Олекса Яремій, Михайло Дарчук, Пахомій Данилів, П. Данилів, Петро Шульган, Юрко Спасик, Нік. Стефанюк (стар.), Нік. Д. Стефанюк, Петро Кушнір, Н. Савюк.

25) **Нортумберленд, Па.**, від бр. св. Михаїла переслав п. Андрій Візний 12.00
Зложили: по 3.00: Андрей Візний, Теодор Пентелей, Іван Михайловський, Петро Гаваний.

26) **Бентлейвил, Па.**, від бр. св. Арх. Михаїла переслав п. Іван Фариняк 5.90
Зложили: Петро Галайда 3.00; Ст. Яворський і Н. Н. по 50 цнт.; по 25 цнт.: С. Курник, І. Фариняк, Мих. Богда, Йосиф Яницький, Ол. Мороз, Николай Мороз, Іван Садловський і Мих. Звірик.

(Конець буде).

ФІЗИЧНІ ПЕРЕМІНИ МАТЕРІЇ В НАШІЙ ЗЕМЛІ

В цілій природі відгриваються безперестанно, в величавих розмірах, всі явища мішання, розпускання, від найдавнійших часів аж до нинішного дня, дестильовання і кристалізовання тіл.

В кождій хвилині спливає на половину поверхні нашої землі велика сила тепла, просто від сонця. Під впливом того парують всі озера, ріки і океани. Иншими словами, на поверхні цілої гідросфери (водної кулі) наступає потійна переміна плинного стану скупности води на ґазовий. А що ґазові тіла самі з себе мішаються, то водна пара переходить легко у воздух і взноситься аж на висоту кільканайцять кільометрів. Сильні вітри переносять таку мішанину на ріжні місця в поземім напрямі. Морська вода відбуває так вічну і скору вандрівку всі части твердого континенту. Незначні, случайні остудження горішних верств вистарчають, щоби відділити воду від воздуха. Вона опадає в виді частих дощів і вертає опять могучими ріками в моря.

Водні маси земної гідросфери виконують в такий спосіб безнастанний рух, подібний до дестиляції, яку можна штучно викликати в кількох малих посудинах.

Ціла поверхня земної кори підпадає тому з дуже малими виїмками (пустині) під вплив води. З того виходять дуже численні і далеко сягаючі наслідки. Дощева вода розпускає передовсім сіль, ґіпс, салітру, вапняк і инші складники твердої кори та переносить їх аж до океанів (Через те морська вода має прикрий, терпкаво-солоний смак.) Попри се, дощева вода втискається дрібними порами (дірками) або ширшими щілинами глибоко в твердий континент та просякає на скрізь численні гірські скали і грубі верстви земних покладів. І тут забирає вона всі тіла, що даються розпустити, переносить їх на инші місця і осаджує деінде в виді хороших кристалів.

Найсилнійший вплив атмосферичних (воздушних) опадів на земну кору походить однак з тої обставини, що коли вода замерзає, то розширяє нагло свій обєм. Вона причиняєся тому в часі сильних морозів до того, що мякші части поверхні землі стають пухкі, твердші крушіють, а навіть гірські скали пукають і обриваються численними відломками на своїх збочах. Найблизші весняні дощі сполокують скоро всі лекші частини і уносять їх в далекі навіть околиці. Гірські потоки забирають навіть більші відломки скал та розбирають їх на щораз дрібнійші кусники. Покришені ріняки і піски вандрують з водою в далекі сторони і осідають в численних місцях великими верствами. В міру як дальший біг рік стає спокійнійший, осідають з них глеї (глини) і намули. Поволи і незамітно зміняєся під впливом води майже ціла тверда земна поверхня, бо протягом довгих віків і тисячліть вкриваються всі низини щораз новими в грубими осадовими верствами, які напливають з висших околиць.

Колись, в непамятно давних часах, була земля і на своїй поверхні так горяча, що всі цінкі були розтоплені і змішані разом в огнистих плинах, а ціла нинішна гідросфера уносилася в непроглядних висотах в виді пари. При повільнім і довготривалім остуджуванню огнистих розчинів появлялися впеpед кристали деяких складників, які переховалися аж до нинішного дня. Вони пливали з початку в инших ще розчинниках. Коли і сі розчинники застигали, зачали повсавати тверді скали, зложені з одноцільної, цінкої маси і безчисленних менших або більших кристалів. Такі склади називаємо кристальними.

Коли ми нині приглядаємося хорошим, полискуючим блящкам, голочкам або брилочкам (ограниченим правильними площами), немов втопленим в застиглі маси твердих скал, то власне набираємо переконання, що нинішна земна кора давно була плинна та що через остудженне переходила в цінкий стан. Заморозім приміром водний розчин соли, то побачимо численні дрібні кристали соли втоплені (або вприснені) в одностайній масі леду.

В тім часі, коли одні складники були вже давно застигли в скали, инші що йно мали переходити в цінкий стан в міру дальшого остудження. Ще инші виплавали при вибухах вульканів, яких тоді було повно по цілій поверхні землі. Такі плинні маси, а радше розчини вливалися по всіляких дірках, розколених і щілинах твердої кори. По дальшім часі і вони застигли. Тому нині подибуємо на всіляких кристальних скалах будьто вузкі а довгі жили, будьто гнізда немов вприснених, твердих кристалів, що є зовсім инші і неподобні до тих скал, в яких вони находяться.

Впрочім цілу тверду кору землі видвигали, будьто перебивали в тих непамятних часах части вибухи, а великі маси вульканічної ляви виплівали при тім з глубоких незасиглих верств та примішували свіжих складників твердій корі.

Так отже і піросфера (огненне нутро) навіть до нинішних часів впливає на будову, склад і зверхний вигляд нашої землі.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

представителі Данії у Вашингтоні проголосили зміст договору з Росією, порушеного навіть спеціяльним засіданням данського парляменту. В сьому договорі пропонується упорядкувати взаємні відносини обох держав з застереженнем признання злуки совітських Федеральних Республик? В предложеному договорі наказується обом сторонам здержатись від ворожнечі проти обопільних інтересів. Чи Ви знаєте, що курці які любуються добрим турецьким тютюном звичайно курять папіроски Мюред.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів тов. ім. Т. Шевченка, від. 42, що місячний мітинг відбудеться в неділю, 19. серпня о годині 2.30 попол. під ч. 148 Гоп Евню. Проситься всіх членів прибути на мітинг бо суть важні справи до полагодження, як також щоби явились на мітинг довгуючі члени і вирівнали свою належитість, бо в противнім разі будуть суспендовані з товариства і з У. Н. Союза. — П. Мухмій, предс.; О. Свитак, секр.

ДІТРОЙТ, МИШ. Бр. св. о. Николая, від. 175, повідомляє своїх членів, що місячний мітинг відбудеться в неділю, 19. серпня в церковній галі на Кліперт Евню. Кождий член має явитись, бо всі як оден маємо ставитись до фотографії. Всі довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. Будуть рішатись важні справи. Неявившийся член заплатить кару 1 доляра, а урядник 2 дол. — В. Шеремета, предс.; В. Бартіш, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370 повідомляє, що звичайний мітинг відбудеться в неділю, 19. серпня о 2. годині попол. на церковній галі під ч. 127 Парк ул. Просимо членів явитись на означений час, бо є важні справи до полагодження, як рівнож довгуючі члени нехай поийдуть і виповнять свої вкладки, бо інакше поступиться з ними після статута. — М. Довгий, предс.; Н. Хабінець, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Бог. Хмельницького, від. 22, повідомляє всіх членів місцевих і позамісцевих, що місячний мітинг відбудеться 18. серпня точно о годині 7.30 вечером в церковній гали під ч. 162 Норт 5-та ул. На порядку нарад є важна справа відзнак, Комітету Помочи Рідному Краєви, справа урядників і інші справи. Кождий член обовязаний явитись на означений час. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Г. [illegible], предс.; М. Більський, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам бр. св. Георгія, від. 239, що мітинг відбудеться в неділю, 19. серпня о годині 1. пополудни під ч. 822 Н. Френклин ул., в гали У. А. Горожан. На сей мітинг мають явитись всі члени, бо є богато важних справ до полагодження. Буде приниматися нових членів до У. Н. Союза і братства після статута. Хто має малі діти а не суть ще забезпечені в У. Н. Союзі, нехай се зроблять на сім мітингу, щоби не було запізно. — І. Жмутин, предс.; Н. Наконечний, кас.; Н. Волос, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що надзвичайний мітинг відбудеться о 4. годині пополудни в неділю, 19. серпня в церковній галі при Честнат ул. На порядку нарад суть важні справи до полагодження і розданне відзнак новим членам. Неявившийся член заплатить кару 25 цнт., а урядник 50 цнт. — І. Лагойда, предс.; С. Пилипишин, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Єдність, від. 163 повідомляє, що надзвичайний мітинг відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 19. серпня в гали Боднара під ч. 501 Норт 3-та ул. На порядку нарад суть важні справи до полагодження. — М. Шегда, предс.; Н. Курко, кас.; П. Мельник, секр.

ДІТРОЙТ, МИШ. Бр. св. о. Николая, від. 175 повідомляє, що надзвичайний мітинг відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 19. серпня в парафіяльній гали при Клиперт Евню. На порядку нарад будуть важні справи. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — В. Шеремета, предс.; В. Бартош, секр.

ВЕСТ ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Згода, від. 62 повідомляє, що надзвичайний мітинг відбудеться о 3. годині попол. в неділю, 19. серпня в гали під ч. 6177 Гленмор Евню. На порядку нарад важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Н. Вовк, пр.; В. Бідей, секр.

ЗАМУЧЕННЄ КОМАРАМИ

В Атлантик Сіті, Ню Джерзі, вижидає в арешті суду плезентенильський фармер Скал, котрого прокураторія обжаловує за жорстокість в поведенню супроти жени. Скал посварився вечером з жінкою, а коли вона пішла спати, він розбудив її та прогнав її з хати на двір, а потім в ліс. Тут за ніч її комарі скусали так, що вона занедужала.

ЖНИВА ВІЙНИ

Бельгійська статистика виказує, що підчас світової війни в Бельгії зруйновано гарматами 78 тисячів будинків, з яких вже 71 тисяч відбудовано.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПАРОХІЯ св. Арх. Михаїла в Ню Гейвен, Конн. пошукує на посаду іспитованого дякоучителя, котрий би умів провадити взірцево парафіяльну школу, учити хор, давати представлення і концерти. Посада до обняття сейчас. Платня після умови. Інтересовані зволять голоситись на адресу: **Karol Stasiuk, 253 Chapel Street, New Haven, Conn.** 87-89

ПАРОХІЯ в Spring Valley, N. Y. пошукує дякоучителя. Не мусить бути іспитований, тільки щоби розумів провадити школу з дітьми як також устроювати представлення. Інтересуючий зволить писати по інформації до секретаря парохії на адресу: **Andrew Kushynski, Box 41, Spring Valley, N. Y.** 87-89

СТАРША ЖЕНЩИНА найде стале занятте при українській родині. Поручиться їй догляд над троma дітьми та поміч жінці в домашній роботі. Голоситися на адресу: **Walter Kostecki, 2608 Ash St., Philadelphia, Pa.** 85,87,89

ПОЗІР УКРАЇНЦІ В НЮАРКУ І ОКОЛИЦІ!

Подаю до відома всім Українцям, що маю на продаж доми від $3000 до $40.000, перша вплата від $1000 до $8000. Рівнож повідомляю бізнесменів, що маю до продажи салюни з великими галями, відповідними на балі, представлення і другі забави, як також і бучерні, ґросерні і кенди штори. Лоти в ріжних місцевостях по ріжних цінах. Прошу писати на адресу:

JULIAN DEMKIW,
REAL ESTATE BROKER
58 Morton Street, Newark, N. J.

До Европи	ЦІНИ	З Европи	
2-га кл.	3-та кл.	2-га кл.	3-та кл.
ГАМБУРГ			
$130	$103.50	$130	$102.50
КИЇВ			
$150	$116.50	—	$116.50
ХАРКІВ	$116.50	—	$116.50

ВИДАННЯ МИХ. ГРУШІВСЬКОГО

Від Куруківщини до Кумейщини, том 8, частина 1	$1.50
Початки Хмельниччини, том 8, частина 2	1.00
Історія Української Літератури, том 1	1.50
Українська Революція, Др. Мих. Лозинський, Галичина в рр. 1918-1920	1.00
Примітивні оповідання, казки і байки Африки та Америки	.85
Хмельниччина в розцвіті (1648-1650), том 8, частина 3 (оправ.)	2.00

Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA"

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ФАРМИ!

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма 170 акрів, сад, ліс, річка пливе на фармі, 80 акрів засіяно збіжем, дім на 13 кімнат, 4 другі забудовання, 11 коров, бик, 2 коні, 250 курий і вся потрібна машинерія. Дохід з молока $160 місячно. Ціна $4000, готівкою $1800.

Фарма 80 акрів, сад, ліс, пасовиско, решта засіяно збіжем, дім на 9 кімнат і 4 другі забудовання, 6 коров, кінь, 250 курий. Ціна $3100, готівкою $1200.

A. MIKROTT
103½ St. Marks Pl., E. 8th St.
NEW YORK CITY.

ФАРМА 116 акрів: 60 орного поля, решта грубий ліс, пасовиско. Фарма засіяна, засаджена, дім 7 кімнат, стодола, машинерія, 2 корови, кінь, 2 безроги, 50 кур. Ціна $1900.00, $1400 згори, решта на сплати $100.00 річно. 87-89

JACOB DROZENKO,
62 Broome St., Newark, N. J.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

142 акри близько Аллентавн, Па., деревляний дім на кімнат, велика стайня і 3 инших забудовань. На фармі находиться богато овочевих дерев, 10 коров, 4 коний, дріб, і всі машини. Близько фарми є цементові млини де добре заробляють. Властитель мусить продати. Ціна $8.000

57 акрів близько міста, дім на 9 кімнат, 3 коров, 3 коні, 4 безроги, дріб і потрібні знаряди. Ціна $6.000

42 акри, 7 миль від Аллентавн, Па., камінний дім на 9 кімнат, велика камінна стайня, 5 коров, 2 коні і богато дробу. Ціна $6.500

30 акрів близько Аллентавн, Па., цегловий дім на 8 кімнат, 5 коров, 2 коні, дріб і потрібні знаряди. Ціна $6.000

20 акрів близько міста. Ціна ..... $2.[illegible]

По близші інформації голоситись до:

D. KARPOWICH,
1076 Fullerton Ave. or 406 Ridge Ave.,
ALLENTOWN, PA.
88-90

ВЕЛИКА НАГОДА

За 1800 долярів купите 100 акрову фарму з всіма будинками і засівом, 50 акрів орної землі а 60 старого ліса. По інформації пишіть:

ФАРМЕР,
245 Court St., Newark, N. J.

ФАРМА НА ПРОДАЖ

З причини слабого здоровля, спродається фарма 237 акрів, 125 акрів орної урожайної землі, решта грубий ліс і пасовиско. Фарма засіяна і засаджена всілякого рода яриною, 4 сади овочеві, 15 дійних коров, 3 ялівки, 1 бугай, 2 коні, 1 безрога, 300 курий, дім на 8 кімнат, телефон в хаті, 3 стайні, стодола, сайло і 7 других забудовань, 2 милі до стації і сріт кари близько стейтової дороги. Річного приходу з молока 2000 долярів. Ціна $7.950.00, готівкою $3.500.00. По близші інформації голоситись до властителя фарми листовно або особисто.

STEPHEN HNATOWICZ,
R. F. D. 1, Yantic, Conn.

НОВИЙ ДІМ на 6 кімнат, гарадж на 3 автомобілі і курник, 3 акри землі, на Лонг Айленд, 36 миль від Ню Йорку, одна година їзди з Ню Йорку. Ціна $5.200, готівки $2.000. По близші інформації голоситись особисто, листовно або телефонічно до властителя на адресу: **J. WILKS, 2537 Grand Concourse, New York City, Bronx.** Tel. Kellog 5509. 89,91,3,5,7

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".